

Kuntatoimijat kunnan tulevaisuutta miettimässä

Tulevaisuusvalmennus – elinvoimaa maaseutukuntiin -työpajan antia

Tiedoston rakenne

1. Mihin tiedot pohjautuvat

Näihin kuntatoimijat
tulevaisuusvalmennuksessa perehtyivät

2. Tuloksia kunnittain

Toimenpiteitä tartuttavaksi,
teemoja keskusteltavaksi

3. Yhteistyöllä enemmän

Yhteisiä teemoja Etelä-Karjalassa

4. Megatrendit ja trendit

Näistä ilmiöistä Etelä-Karjalassa keskusteltiin

64 kuntatoimijaa Etelä-Karjalan 5 kunnasta keskittyi tulevaisuusajatteluun mm. merkityksellistämällä Sitran megatrendeja omaan kuntaansa.

Jotta toimenpide-ehdotuksiin tarttuminen olisi mahdollisimman kevyttä, ryhmien työstämistä teksteistä on etsitty samoja teemoja ja tehty yhteenvetoja. Osa työpajojen tuloksista on toimenpide-ehdotuksia, osa vaatii esimerkiksi jatkokeskusteluja.

Tulevaisuusvalmennukset järjesti ja koosteen on tehnyt LAB-ammattikorkeakoulu / Mamiksa.

Tämän tiedoston lisäksi toimitetaan Johdatus ennakointiin -materiaali hyödynnettäväksi. Jos tulevaisuusajattelun syventäminen kiinnostaa tai ennakointiosaamista olisi hyvä levittää kunnassa laajemmalle joukolle, ota yhtettä.

Lisätietoja: Mirja Harvistola
Mirja.Harvistola@lab.fi,
050 341 9329

1. Mihin tiedot pohjautuvat

Näihin kuntatoimijat tulevaisuusvalmennuksessa perehtyivät

Tulevaisuusajattelua kehittämässä – Sattuma suosii valmistautunutta mieltä*

Luumäen kunta osallistui syksyllä 2024 **Tulevaisuusvalmennus – elinvoimaa maaseutukuntiin** -työpajaan.

Yhteensä LAB-ammattikorkeakoulun (Mamiksa) järjestämiin osallistui

- 5 kuntaa
- 18 ryhmää
- 64 osallistujaa

Osallistujat paneutuivat kuntansa tulevaisuuteen seuraavin teemoin:

1. Ennakointi - uusia ajatuksia tarjolle johdatus ennakointiin

Kuntien tulevaisuusajattelussa painottuvat tyypillisesti talouteen liittyvät asiat ja siten myös väestö ja sen palvelutarpeet.

Tulevaisuusvalmennuksessa haluttiin tuoda näiden rinnalle toisenlaista ennakointia ja erilaisia näkökulmia huomioivaa ajattelua. Tiiviin ”johdatus ennakointiin” -osan jälkeen käytössä olivat Sitran megatrendikortit sekä ennakkoinnin eläintarha. Osallistujat oli jaettu ryhmiin, ja kunkin ryhmän valitsemat trendit ovat johdattaneet keskustelua.

2. Mitä trendejä on näkyvissä, mitä on huomioitava kunnissa? megatrendikortit

Sitran (mega)trendikorteissa on kuvattu 52 eri isoa tulevaisuuteen liittyvää ilmiötä. Tulevaisuusvalmennuksessa ryhmät selasivat läpi kortit ja valitsivat omasta mielestään 5 oleellista kuntaan vaikuttavaa ilmiötä. Tämän jälkeen keskusteltavaksi valittiin yksi.

Kattava ja nopea käsitys isoista ilmiöistä
Megatrendikortit on nopea tapa saada käsitys yleisistä, isoista ilmiöistä. Vaikka mikään korttien aiheista ei luultavasti ole täysin vieras, kaikkia ei ole tullut ajateltua. Korttien selaaminen otsikkotasolla käy nopeasti. Tuloksena on kattava tietoisuus lyhyessä ajassa yleisistä, isoista ilmiöistä.

3. Monipuolista pohdintaa useista näkökulmista ennakkoinnin eläintarha

Sitran Ennakkoinnin eläintarha pakottaa ajattelemaan useista näkökulmista ja asioita, joita ei useinkaan pohdita tai nosteta esille. Valitsemaansa trendiin liittyen ryhmät tarkastelivat:

- Mistä ei yleensä puhuta, vaietaan (*norsu*),
- Kuka selviytyy aina (*torakka*)
- Kenelle ilmiö on haitallinen (*saimaannorppa*)
- Kuka on piilohyötyjä (*krottikala*)
- Mikä kiihdyttäisi ilmiötä (*meduusa*)
- Mikä voisi pysäyttää ilmiön tai muuttaa sen suunnan (*musta joutsen*)

4. Mahdollisuuksia, toimia & toimijoita konkretiaa

Todellinen ennakointi sisältää aktiivista toimijuutta. Tulevaisuusvalmennus – elinvoimaa maaseutukuntiin -työpajoihin osallistuneet konkretisoivat tulevaisuuskeskustelunsa keskustelemalla:

- ☐ Mihin mahdollisuuksiin tulisi tarttua?
- ☐ Mitä pitäisi tehdä?
- ☐ Kenen tulisi toimia?
- ☐ Onko toiminnalle hidasteita, joita pitäisi poistaa?

Yli puolet (56 %) ryhmistä valitsi tarkasteltavakseen trendin megatrendistä*

Hyvinvoinnin haasteet kasvavat

Etelä-Karjalan kuntien tulevaisuusvalmennuksissa **eniten keskusteltu trendi oli** (3 ryhmää /18)

Jatkuva osaamisen kehittäminen korostuu

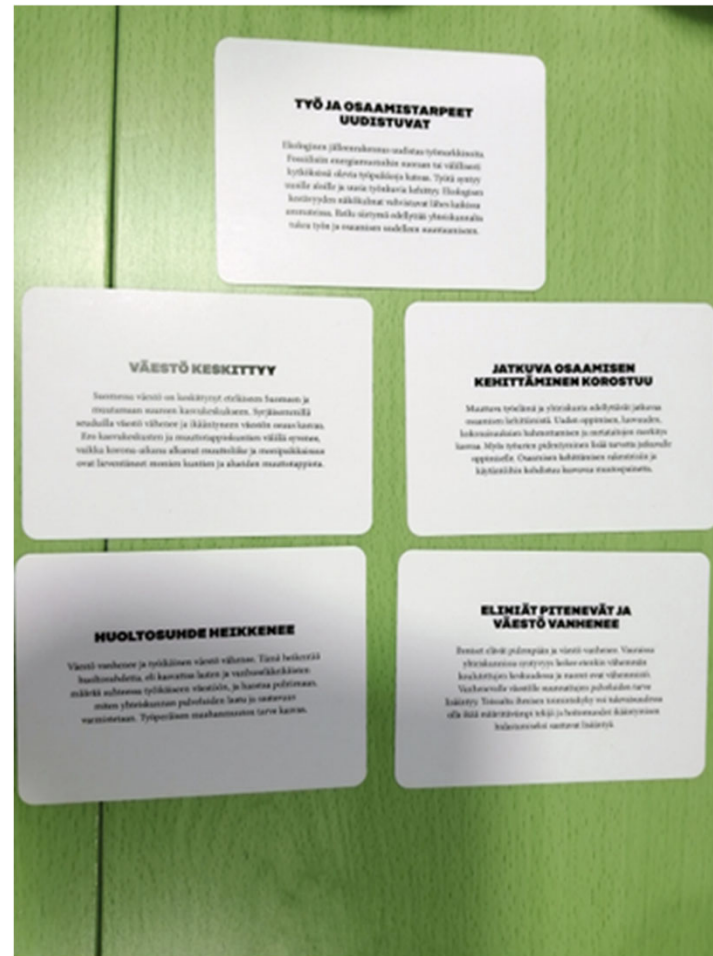
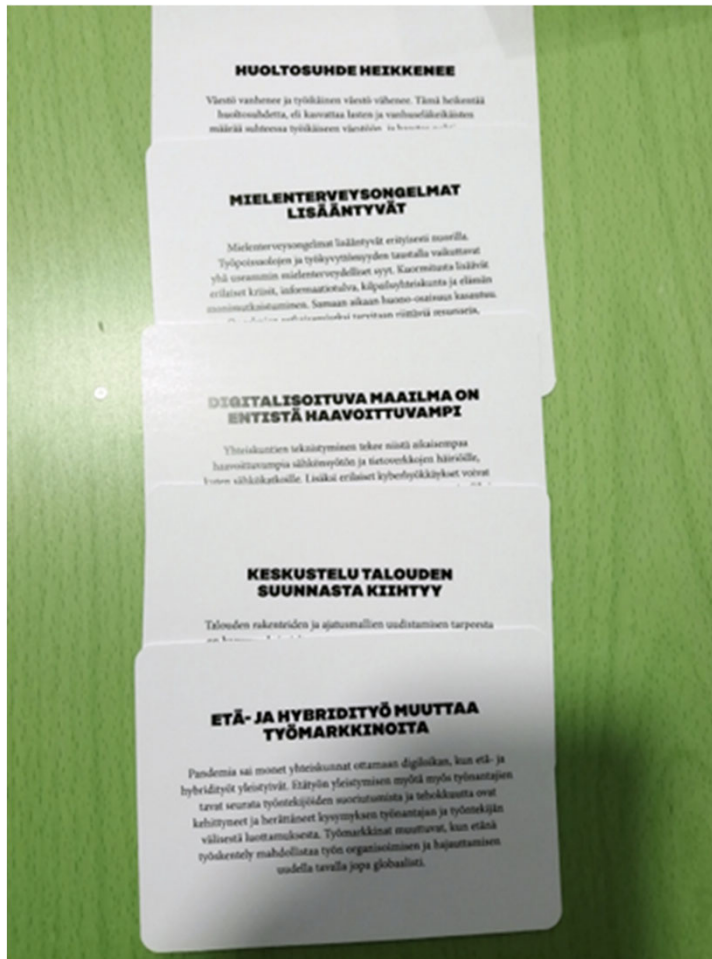
Kaikki megatrendit ja niihin liittyvät trendit on kuvattu tämän tiedoston lopussa. Pelkkä trendien ajoittainen selaaminen läpi voi pitää hyödyllisiä teemoja mielessä. Trendikortit löytyvät sähköisesti osoitteesta www.sitra.fi/julkaisut/megatrendikortit-2023/

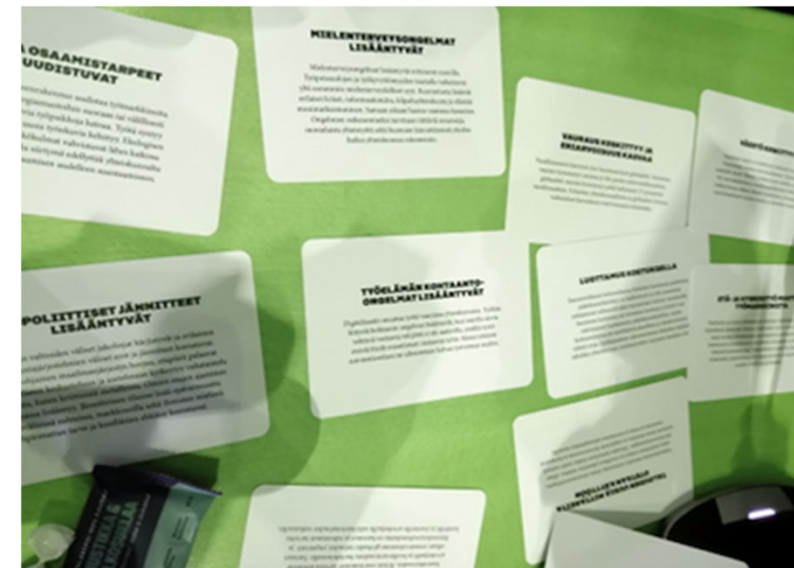
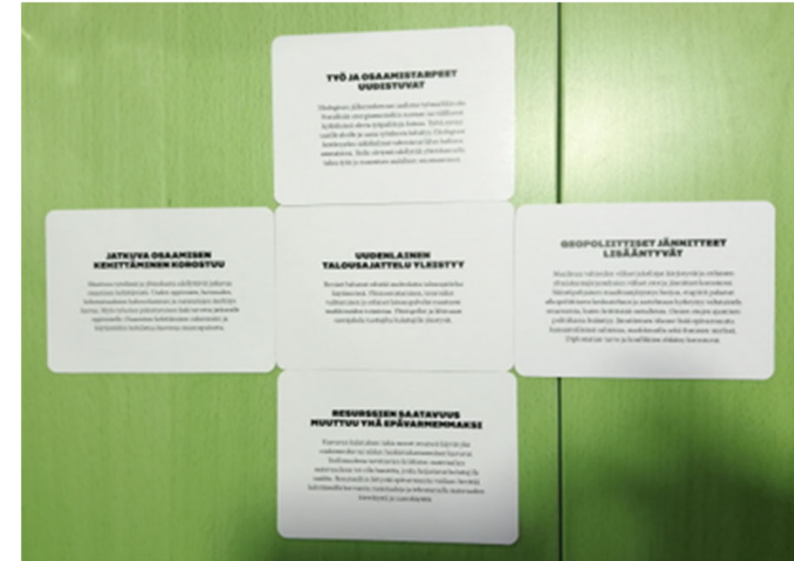
* *Megatrendi*
= globaali, laaja, pitkälle vaikuttava pitkän ajan muutos. Muutos on hidas, eikä yllätä.

18 ryhmää valitsi
13 eri trendiä valittu
tarkempaan keskusteluun.

Tehtävänanto alussa: valitkaa 5 Tietyt trendit nousivat usein esille kunnasta riippumatta.

Esimerkkejä eri ryhmien valinnoista.

2. TULOKSIA: Luumäki

- ✓ Toimenpide-ehdotuksia toteutettavaksi
- ✓ Mahdollisesti hyödyllisiä jatkokeskusteluteemoja
- ✓ Muita nostoja

Kuntatoimijoiden Tulevaisuusvalemennus –
elinvoimaa maaseutukuntiin –työpajan
tuloksia kunnittain
Luumäki

Väestön ikääntyminen ja keskittyminen - Luumäki

Ikäihmiset

- ✓ aktiivisena pitäminen
- Mitä virikkeellinen toimintaympäristö edellyttää?

Työikäiset

- ✓ yritysten rooli houkuttelemisessa
- Miten tehdään virikkeellinen toimintaympäristö?

Henkilökohtaiset
kohtaamiset!

Maahanmuutto

- ✓ Positiivisen ilmapiirin luominen

Elinvoimastrategia tai -toimenpideohjelma ja sen toimeenpano

- ✓ etukäteinen vaikutusarviointi
- ✓ resurssointi
- yhteys strategiaan
- ✓ elinkeinotoimi
jatkuvassa
aktiivisessa yhteydessä
potentiaalisiin yrityksiin

**Millaisia
työpaikkoja
halutaan?**

Mahdollisuuksia

- ✓ monipaikkaisuus
- ✓ vaihtoehtoiset elämäntavat
- ✓ hallittu maahanmuutto

Hidasteita

- ✓ ennakointikyky
- ✓ palveluiden sijainti

Luumäki: Miten tarttua uusiutuvan energian mahdollisuuksiin?

Kirjattuja mahdollisuuksia:

- imago
- vetylaitos
- tarjota mahdollisuus toiminnoille, jotka tarvitsevat suurta määrä energiaa ns. halpa energia

Toimenpide-ehdotuksia

- profiloituminen ja brändäys
- sitouttaminen
- avoimuus ja uutisointi

Toimijat

- viranomaiset
- viranhaltijat
- päätöksentekijät

Lisää keskustelua - Luumäki

maataloudesta

- ✓ ruoantuotannon tulevaisuus,
- ✓ elintarviketuonnin vaikutukset,
- ✓ kasvihuonetuotanto
- ✓ turvetuotanto
- ✓ yritysten kustannusrakenne ja kannattavuus
- ✓ jatkajien puute
- ✓ paikalliset palvelut

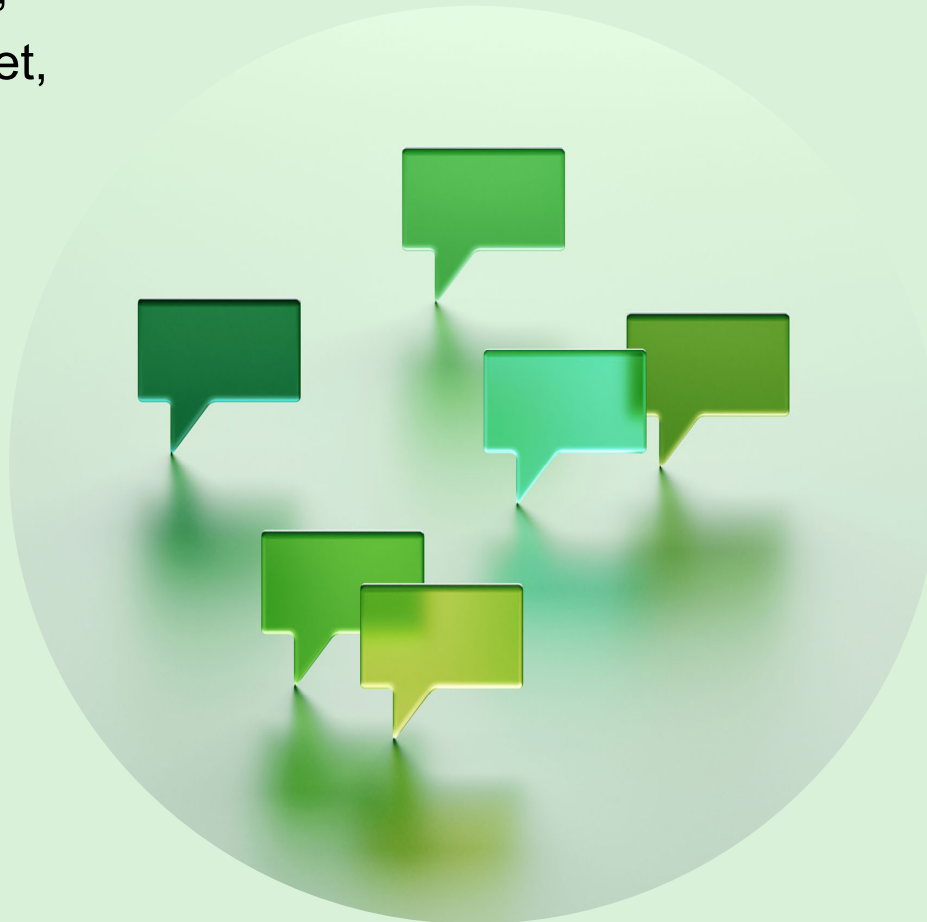
mahdollisuuksien konkretisoinnista

teknologia

- ✓ digitalisaatio
- ✓ robotiikka
- ✓ tekoäly

matkailu

- ✓ elämysmatkailu
- ✓ kotimaan matkailu

Luumäki

Mitä olisi tehtävissä, kun seuraavia

tunnistettuja hidasteita

Työpaikat

- Mistä työpaikkoja

Asuminen

- mistä asuntoja
- kaavoituksen ajantasaisuus

3. Yhteistyöllä enemmän

Yhteisiä teemoja Etelä-Karjalassa

50 %

pienistä, alle 5000 asukkaan kunnista vastasi* olevansa mukana useamman organisaation yhteisissä ennakointiprosesseissa. Esim. yli 100 000 asukkaan kunnista 83 % teki yhteistyötä.

(* *Kunta-ala ennakoijana, Kuntaliitto 2020*)

www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2050-kunta-ala-ennakoijana

Mitä

**uusia mahdollisuuksia
yhteistyö ennakoinnissa
voisi pienille kunnille tuoda?**

5 kuntaa, 64 osallistujaa
syksyllä 2024
18 ryhmää
13 eri trendiä keskusteluissa

Yli puolet (56 %) ryhmistä
valitsi trendin
megatrendistä

● **Hyvinvoinnin
haasteet kasvavat**

Eniten valittu (3 ryhmää)

● **Jatkuva osaamisen
kehittäminen korostuu**

Kuntatoimijat kunnan tulevaisuutta miettimässä

Tulevaisuusvalmennus – elinvoimaa maaseutukuntiin -työpajan antia

Yhteistä Etelä-Karjalassa

Osaamistarpeiden uudistuminen & osaamisen kehittäminen

Lisää keskustelua aiheista:

- ✓ asenteet, muutosvastarinta
- ✓ osaamattomuus valmistumisen jälkeen
- ✓ voittajat ja häviäjät
- ✓ jatkuva muutos → uupuminen
- ✓ pirstaleisuus
- ✓ vaikutukset työttömyyteen

Miten tukea muutoksessa pärjäämisen piirteitä?

- ✓ muutosmyönteiset
- ✓ mukautuvat
- ✓ innovatiiviset
- ✓ nopeat oppijat
- ✓ ennakoivat

Mistä tiedämme, mitä osaamista tulemme tarvitsemaan?
Teemmekö tässä hetkessä oikeat valinnat ja päätökset?

Kuntatoimijat kunnan tulevaisuutta miettimässä

Tulevaisuusvalmennus – elinvoimaa maaseutukuntiin -työpajan antia

Yhteistä Etelä-Karjalassa

Yritykset ja yrittäjyys

Kannattavuuden lisääminen

Tunnistetaanko yrityksiä, joilla on kannattavuusongelmia, liian vähän asiakkaita ja/tai joiden tuote on vanhentunut?

Miten tukea tukea innovatiivista, tulevaisuussuuntautunutta ajattelutapaa?

Mahdollisia alkuja uuteen

- ✓ muutoksen ymmärtäminen ja muutosten hallinta → **muutosvalmennus yrityksille**
- ✓ tulevaisuuden signaalien esiin tuominen → merkitykset → **mahdollisuuksien etsiminen**
- ✓ trendien tunnistaminen → mahdollisuuksiin tarttuminen
- ✓ (pienien toimijoiden) yhteistyö

Innovatiivisten tukeminen

- ✓ Luovasti ajattelevat yrittäjät & verkostot
- ✓ Yksin tai yhdessä eteenpäin: ohjaus jatkotoimenpiteisiin

Muita teemoja

- ✓ pienet yritykset ja yritys vastuun laajenemisen vaikutukset
- ✓ pienet yritykset ja muuttuvan teknologian vaikutukset
- ✓ yritysten ja kunnan yhteistyö
- ✓ kausivaihtelusta riippumaton toiminta

Kuntatoimijat kunnan tulevaisuutta miettimässä

Tulevaisuusvalmennus – elinvoimaa maaseutukuntiin -työpajan antia

Yhteistä Etelä-Karjalassa

Asunnot & työpaikat & liikkuminen
haasteena

Maahanmuuttajat mahdollisuutena
→ ilmapiirin kohentamisen tarve

Vetovoimatekijät: löytäminen ja hyödyntäminen

→ Mistä uudet tulijat tulisivat? Jos Etelä-Karjalan ulkopuolelta, voisiko Etelä-Karjalalla olla yhteisiä toimia?

4. Megatrendit ja trendit

Näistä Etelä-Karjalassa keskusteltiin

Megatrendi = globaali, laaja, pitkälle vaikuttava pitkän ajan muutos.

Koska megatrendit muuttuvat hitaasti, päivityksiä ei tehdä vuosittain. Ryhmät käyttivät Sitran 2023 kortteja. Myös kansainvälisiä megatrendilistauksia on totta kai saatavissa, mutta Suomi-näkökulma on käytännöllinen.

Seuraavaksi listattuna on megatrendit siinä järjestyksessä, miten paljon tulevaisuusvalmennuksiin osallistuneet ryhmät megatrendiin liittyviä trendejä valitsivat. Trendit on listattu suosituimmuuden mukaan. Huom. tässä listassa on mukana vain lopulliseen keskusteluun valitut trendit. Kukin ryhmä sai valita yhden.

2. Hyvinvoinnin haasteet kasvavat

Sitran Megatrendit 2023

10 / 18
ryhmää valitsi

Ryhmien tarkasteluun valitsemaa trendit

- ✓ *Jatkuva osaamisen kehittäminen korostuu * 3 ryhmää*
- ✓ *Väestö keskittyy * 2 ryhmää*
- ✓ *Kaupungistuminen jatkuu*
- ✓ *Eliniät pitenevät ja väestö vanhenee*
- ✓ *Etä- ja hybridityö muuttaa työmarkkinoita*
- ✓ *Mielenterveysongelmat lisääntyvät*
- ✓ *Globaalit muuttoliikkeet lisääntyvät*

Muut trendit

Huoltosuhde heikkenee

Pandemiat ja epidemiat yleistyvät

Terveysteen liittyvät ajattelumallit muuttuvat

Hyvinvointikäsitys laajenee

Työelämän kohtaanto-ongelmat lisääntyvät

5. Talouden perusta rakoilee

Sitran Megatrendit 2023

4 /18 ryhmää valitsi

Ryhmien tarkasteluun valitsemat trendit

- ✓ *Työ ja osaamistarpeet uudistuvat * 2*
- ✓ *Kiertotaloudesta tulee välttämättömyys*
- ✓ *Yritysvastuu laajenee*

Muut trendit

Keskustelu talouden suunnasta kiihtyy

Vauraus keskittyy ja eriarvoisuus kasvaa

Kuluttajat vaikuttajina

Talouden arvoketjuja kehitetään kestävämmiksi

Talouden uusia mittareita otetaan käyttöön

Uudenlainen talousajattelu yleistyy

Ymmärrys talouden pääomista monipuolistuu

4. Kilpailu digivallasta kiihtyy

Sitran Megatrendit 2023

4 / 18
ryhmää valitsi

Ryhmien tarkasteluun valitsemat trendit

- ✓ *Uusiutuva energia yleistyy * 2 ryhmää*
- ✓ *Teknologia muuttaa toimintatapoja*
- ✓ *Digitalisoituva maailma on entistä haavoittuvampi*

Muut trendit

Tekoälysovellukset läpäisevät yhteiskunnan

Datatalous kasvaa

Terveysteknologia yleistyy

Synteettisen biologian käyttökohteet laajenevat

Teknologian ymmärtäminen korostuu

Teknologia luo eriarvoisuutta

Lohkoketjut muuttavat toimintaa

Datan keruu lisääntyy

3D-tulostaminen muuttaa tuotantoa

Fyysisen ja virtuaalisen maailman rajat hämärtyvät

Digitalisoituva maailma on entistä haavoittuvampi

Kvanttitietokoneet moninkertaistavat laskentatehon

Luonnon 1. kantokyky murenee

Sitran Megatrendit 2023

0 /18
ryhmää valitsi

Muut trendit

Ilmasto kuumenee

Äärimmäiset sääolot yleistyvät

Luonnon monimuotoisuus heikkenee

Resurssien saatavuus muuttuu yhä epävarmemmaksi

Maaperä köyhtyy

Jätteiden määrä kasvaa

Ymmärrys luonnon itseisarvosta vahvistuu

Tietoinen piittaamattomuus ympäristön tilasta lisääntyy

Muunlajisten oikeudet vahvistuvat

Merten tila huononee

3. Demokratian kamppailu kovenee

Sitran Megatrendit 2023

0 / 18
ryhmää valitsi

Muut trendit

Informaatiovaikuttaminen kärjistää ilmapiiriä

Geopoliittiset jännitteet lisääntyvät

Vallan henkilöityminen vahvistuu

Populistiset puolueet saavat valtaa

Luottamus koetuksella

Avaruuden valloitus kiihtyy

Nopea ja suora kansalaisvaikuttaminen yleistyy

Demokratian heikentyminen jatkuu

Uskontojen ja ideologioiden merkitys yhteiskunnassa vahvistuu

Foresight is much more
about **shaping** the future
than predicting it.

<https://www.espas.eu/>

aktiivinen
rooli